

Силабус
навчальної дисципліни
Основи психокорекції з практикумом
2025-2026 навчальний рік

Освітня програма «Дошкільна освіта та практична психологія»

Спеціальність 012 Дошкільна освіта

Галузь знань 01

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Викладач (і)	Сущинська Тетяна Сергіївна
Посилання на сайт	https://edu.bdpu.org/course/view.php?id=989
Контактний тел.	+380992039751
E-mail викладача:	sushchinskaya.tata@gmail.com
Графік консультацій	з 9.00 до 17.00 з понеділка по п'ятницям

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Для денної форми навчання

Кількість кредитів/ годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	звітність
6/180	30	30	120	екзамен

Для заочної форми навчання

Кількість кредитів/ годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	звітність
6/180	20	20	140	екзамен

Для заочної форми навчання (скорочений термін)

Кількість кредитів/ годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	звітність
6/180	8	8	164	екзамен

Семестр: осінній/весняний

Мова навчання: українська

Ключові слова: психокорекція, психологічна допомога, психокорекційний процес, психокорекційна програма, індивідуальна психокорекція, групова

психокорекція, психодинамічний підхід, гуманістичний підхід, когнітивно-поведінковий підхід, ігротерапія, арт-терапія, казкотерапія, пісочна терапія, лялькотерапія, тілесно-орієнтована психокорекція.

Мета викладання навчальної дисципліни: сформувати у здобувачів вищої освіти цілісне уявлення про психокорекцію як вид психологічної допомоги, її теоретико-методологічні засади, основні напрями, форми, методи й техніки; забезпечити оволодіння знаннями про особливості організації та здійснення психокорекційної роботи з дітьми, підлітками, юнаками і дорослими; сформувати вміння аналізувати психокорекційні запити, добирати доцільні засоби психокорекційного впливу та проектувати фрагменти індивідуальних і групових психокорекційних програм з урахуванням вікових, індивідуально-психологічних і ситуаційних особливостей клієнта.

Завдання: розкрити сутність психокорекції як виду психологічної допомоги, її мету, завдання, принципи, етапи, форми та критерії ефективності; сформувати уявлення про специфіку індивідуальної і групової психокорекції, особливості психокорекційної взаємодії та професійну позицію психолога; ознайомити здобувачів з основними напрямками психокорекції: психодинамічним, гуманістичним, когнітивно-поведінковим, ігровим, арт-терапевтичним, казкотерапевтичним, пісочним, лялькотерапевтичним і тілесно-орієнтованим; сформувати вміння аналізувати психологічну проблему, психокорекційний запит, мішені психокорекційного впливу та чинники, що визначають вибір методів роботи; навчити добирати форми, методи, вправи і техніки психокорекції відповідно до віку клієнта, змісту проблеми та умов надання психологічної допомоги; сформувати вміння конструювати фрагменти індивідуальних і групових психокорекційних програм, визначати мету, завдання, етапи та очікувані результати психокорекційної роботи; ознайомити з особливостями психокорекційної роботи у сфері розвитку когнітивної, емоційної, поведінкової та міжособистісної сфер особистості; сформувати практичні вміння застосовувати психокорекційні засоби у роботі з дітьми дошкільного і молодшого шкільного віку, підлітками, юнаками та дорослими; розвивати здатність до професійної рефлексії, етичного обґрунтування психокорекційних рішень і відповідального використання психокорекційного інструментарію в межах професійної компетентності.

Компетентності та програмні результати навчання:

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання
<p>Гнучкість та креативність мислення. Набуття гнучкого мислення, готовність до творчого застосування психолого-педагогічних знань та вмінь у широкому діапазоні можливих місць</p>	<p>Здатність аналізувати та оцінювати педагогічні інновації, визначати доцільність їх впровадження в освітньовиховному процесі дошкільного навчального закладу;</p>

<p>роботи та у повсякденному житті.</p> <p>Толерантність. Здатність працювати з суб'єктами освітнього процесу у полікультурному, поліетнічному, мультидисциплінарному середовищі.</p> <p>Застосування знань на практиці. Здатність використовувати психологопедагогічні та методичні знання для різнобічного розвитку дітей дошкільного віку; бути обізнаним з інноваційними педагогічними технологіями навчання та виховання дітей дошкільного віку, впроваджувати їх в освітній процес.</p> <p>Володіння прикладними знаннями та навичками. Здатність організувати різні види діяльності дітей дошкільного віку на засадах дитиноцентричного, особистісно-зорієнтованого, індивідуально-диференційованого підходів.</p> <p>Організувати освітньо-виховний процес в дошкільному навчальному закладі, створюючи умови для повноцінного формування особистості дітей, їх розумового, фізичного, морального, естетичного розвитку.</p>	<p>Здатність до особистісно-зорієнтованого педагогічного спілкування з дітьми дошкільного віку.</p> <p>Здатність використовувати професійно-педагогічні знання, вміння, навички для розв'язання практичних завдань в галузі дошкільної освіти.</p> <p>Здатність до практичного втілення сучасних освітніх технологій в педагогічному процесі дошкільних навчальних закладів</p>
---	---

Зміст курсу:

Тема 1. Специфіка психокорекції як виду психологічної допомоги.

Поняття про психокорекцію як вид психологічної допомоги. Теоретичні передумови психокорекції. Поняття про особистісні деструкції. Особистісна проблема у спілкуванні як об'єкт психологічної корекції. Поняття про психологічні захисти. Логіка дії несвідомого. Феноменологічний підхід у психокорекційній. Особливості процесуальної діагностики у ході психокорекції. Специфічні риси психокорекції. Клієнт у психокорекційному процесі. Вимоги до фахівця, що здійснює психокорекційний вплив. Види психологічної корекції. Мета та завдання психокорекційної роботи. Принципи психокорекційної роботи. Психокорекційна ситуація. Етапи психокорекційної роботи, їх засоби та техніки. Діагностичний етап. Створення психолого-педагогічної колекційної програми. Установчий етап. Корекційний етап. Етап входження в повсякденність із збагаченим власним досвідом. Оцінка ефективності психокорекції. Основні елементи психокорекційної ситуації. Вимоги до створення моделі психологічної допомоги.

Тема 2. Технологія розробки психокорекційних програм різних видів.

Типи психокорекційних програм. Види корекційних програм. Основні вимоги до складання корекційних програм. Основні принципи складання корекційних програм. Принцип системності корекційних, профілактичних і розвиваючих завдань. Принцип єдності корекції й психодіагностики. Принцип пріоритетності корекції каузального типу. Принцип врахування віково-психологічних особливостей клієнта. Принцип комплексності методів психологічного впливу. Принцип активного залучення найближчого соціального оточення до участі в корекційній програмі. Принцип опори на різні рівні організації психічних процесів. Принцип зростання складності. Принцип врахування емоційної складності матеріалу. Фактори, що визначають ефективність психокорекції.

Тема 3. Індивідуальна психокорекція.

Форми психокорекції. Характеристика індивідуальної психокорекції, її особливості. Показання до індивідуальної психокорекції. Основні стадії індивідуальної психокорекції. Сфери застосування індивідуальної психокорекції. Позиція психолога при індивідуальній психокорекції. Планування індивідуальної психокорекції. Оцінка ефективності індивідуальної психокорекції.

Тема 4. Специфіка групової форми психокорекції. Психокорекційна група. Групова динаміка.

Специфіка групової психокорекції. Види психокорекційних груп. Теоретико-методологічні засади групової психокорекції. Поняття про групову динаміку як фактор психокорекції. Завдання, структура та фази розвитку групи. Завдання та норми групи. Структура групи та лідерства, групові ролі. Згуртованість групи та фактори, які сприяють її зміцненню. Групова напруга. Закономірності розвитку психокорекційного процесу в групі. Фази розвитку групи (орієнтація і залежність; конфлікти і протест; розвиток зв'язків і співробітництво; цілеспрямована діяльність). Закономірності розвитку психокорекційного процесу в групі. Фази розвитку групи (орієнтація і залежність; конфлікти і протест; розвиток зв'язків і співробітництво; цілеспрямована діяльність).

Тема 5. Керівництво психокорекційною групою.

Основні завдання в роботі групового психолога. Методичні вимоги, спільні для учасників і керівника психокорекційної групи. Методичні положення, обов'язкові для керівника психокорекційної групи. Засоби впливу, які використовує психолог. Інтерпретація як самий розповсюджений засіб словесного впливу. Стили керівництва групою. Основні ролі групового керівника. Етичні вимоги до керівника психокорекційної групи. Правила, якими має керуватись керівник психокорекційної групи. Типові помилки керівника групи. Результативність групового психокорекційного процесу. Психокорекційні методи, їх ефективність в груповій роботі. Групова дискусія як метод групової роботи.

Тема 6. Психодинамічний напрям у психокорекції.

Класичний психоаналіз З. Фрейда. Психоаналіз як теорія особистості та метод психологічної допомоги. Структура особистості в класичному психоаналізі З. Фрейда. Роль несвідомого, внутрішньоособистісних конфліктів і психологічних захистів у психокорекційному процесі. Мета і завдання психокорекції в психодинамічному підході. Основні процедури та техніки психоаналітичної роботи: вільні асоціації, аналіз сновидінь, інтерпретація, аналіз перенесення й опору. Індивідуальна психологія А. Адлера. Аналітична психологія К. Юнга. Спільне та відмінне між основними психодинамічними концепціями, їх можливості в сучасній психокорекційній практиці.

Тема 7. Гуманістичні та близькі до них напрями у психокорекції.

Теоретичні засади гуманістичного підходу в психокорекції. Клієнт-центрований підхід К. Роджерса: принципи, умови корекційної взаємодії, триада Роджерса та її значення в практиці психологічної допомоги. Гештальт-терапія Ф. Перлза: основні поняття, усвідомлення, контакт, межі контакту, незавершені ситуації, базові техніки. Екзистенційний підхід у психокорекції. Логотерапія В. Франкла як напрям, орієнтований на смисложиттєві ресурси особистості. Транзактний аналіз Е. Берна: его-стани особистості, життєві сценарії, транзакції та їх значення для психокорекційної роботи. Психодрама Я. Морено: рольова взаємодія, спонтанність, інсценування переживань і можливості використання в психокорекції.

Тема 8. Когнітивно-поведінкові напрями в психокорекції.

Теоретичні засади когнітивно-поведінкового напрямку в психокорекції. Когнітивний підхід А. Бека в психокорекції. Раціонально-емотивна психокорекція А. Елліса. Основні положення поведінкового підходу та його значення для психокорекційної практики. Мета і завдання когнітивно-поведінкової психокорекції. Позиція психолога та активна роль клієнта в психокорекційному процесі. Адаптивні та дезадаптивні моделі поведінки. Когнітивні схеми як стійкі способи сприймання та інтерпретації досвіду. Адаптивні та дисфункціональні когнітивні схеми. Автоматичні думки та їх роль у підтриманні емоційних і поведінкових труднощів. Основні когнітивні викривлення: персоналізація, дихотомічне мислення, вибіркоче абстрагування, довільні умовиводи, надгенералізація, катастрофізація, перебільшення та мінімізація. Етапи когнітивно-поведінкової психокорекційної роботи. Основні техніки когнітивного підходу: сократівський діалог, виявлення та аналіз автоматичних думок, техніка “Що буде, якщо...?”, реатрибуція, переформулювання, децентралізація, перевірка гіпотез, планування діяльності. Поведінкові техніки у психокорекції: підкріплення, моделювання, поведінковий експеримент, тренування навичок, експозиційні методи, самоспостереження і самоконтроль.

Гра як психологічний феномен і засіб розвитку дитини. Психокорекційний потенціал гри.

Загальна характеристика ігротерапії як методу психологічної корекції. Мета, завдання та показання до застосування ігротерапії. Основні функції гри в психокорекційному процесі: діагностична, розвивальна, корекційна, комунікативна та терапевтична. Клієнт-центрована ігротерапія. Ігротерапія відреагування та ігротерапія, орієнтована на побудову взаємин. Директивна, недирективна та змішана ігротерапія. Логіка організації та принципи ігрової взаємодії в психокорекційному процесі. Роль психолога в ігротерапії. Вимоги до організації ігрового простору, добору іграшок і матеріалів. Індивідуальна та групова ігротерапія. Використання гри в психоаналітично орієнтованій роботі з дітьми. Можливості застосування ігротерапії в сучасній психологічній практиці.

Тема 10. Арт-терапевтичні технології в роботі психолога.

Поняття арт-терапії. Передумови виникнення арт-терапії. Основні форми арт-терапії. Мета та завдання арт-терапії. Діагностичні ознаки в арт-терапії. Активна та пасивна форми арт-терапії. Особливості арт-терапії в роботі з дітьми. Методи арт-терапії, що використовуються в роботі з дітьми. Основні принципи арт-терапевтичного супроводу дітей. Арт-терапія при вирішенні різноманітних дитячих проблем. Вплив художніх матеріалів. Арт-терапевтичні заняття з дошкільниками. Планування арт-терапевтичного заняття. Тривалість арт-терапевтичного заняття. Техніки, що використовуються відповідно віковим навичкам дитини.

Тема 11. Основи казкотерапії.

Поняття казкотерапії, предмет та завдання. Принципи роботи з казками. Юнгіанський аналіз казок. Архетипова діагностика в казкотерапії. Види казок у казкотерапії. Стратегії (прийоми) роботи з казками. Казкотерапія з дітьми. Структура метафоричного тренінгу для підлітків. Основні форми та прийоми роботи з казками. Інтерпретація, розповідання, складання, переписування чи дописування казок. Казкова лялькотерапія. Розігрування казок, казкова імідж-терапія. Казкове малювання. Вигадування казкових завдань. Загальна структура корекційної-розвивального казкотерапевтичного заняття. Казкотерапевтичні заняття в практичній роботі психолога: створення казкового середовища; введення дитини в казкову країну; проведення заняття; методи реєстрації

Тема 12. Основи пісочної терапії та лялькотерапії.

Пісочна терапія як метод психокорекційної роботи з дітьми. Теоретичні засади та психокорекційні можливості пісочної терапії. Основні принципи піскової ігротерапії. Організація простору та добір матеріалів для роботи з піском. Функції піску в психокорекційному процесі: діагностична, розвивальна, корекційна, символічно-виражальна та комунікативна. Індивідуальна та групова робота в пісочній терапії. Моделювання ігор-казок на піску. Використання символів, фігурок, природного та ігрового матеріалу в побудові сюжетів. Процедура казкотерапевтичної піскової терапії: створення безпечного простору, введення в образну ситуацію, побудова сюжету, проживання й обговорення створеної картини, завершення роботи. Показання до використання пісочної терапії в роботі з дітьми, які мають емоційні, поведінкові та комунікативні труднощі.

Лялькотерапія як метод психокорекційного впливу. Теоретичні основи лялькотерапії та її місце в системі методів психологічної допомоги дітям. Психологічні механізми лялькотерапії: проєкція, ідентифікація, символічне відреагування, опосередковане вираження переживань, моделювання нових способів поведінки. Основні етапи лялькотерапії: встановлення контакту, вибір або створення ляльки, наділення її образу індивідуальними рисами, розігрування значущих ситуацій, обговорення та інтеграція нового досвіду. Види ляльок у лялькотерапії: пальчикові, рукавичкові, маріонетки, тростинні, тіньові, м'які образні ляльки, саморобні ляльки. Методи та прийоми лялькотерапії: програвання життєвих ситуацій, діалог із лялькою, інсценування казок, рольова взаємодія, зміна сюжету, створення ресурсного образу, робота зі страхами, тривогою, агресивністю, сором'язливістю та труднощами спілкування. Особливості використання лялькотерапії в індивідуальній і груповій психокорекційній роботі.

Тема 13. Основи тілесно-орієнтованої психокорекції.

Основні поняття ТОТ. Форми, техніки, напрями ТОТ. Характерологічний аналіз В. Райха. Особливості ТОТ в роботі з дітьми. Тілесно-орієнтована терапія в роботі практичного психолога освіти. Біоенергетичний аналіз А. Лоуена. Метод інтеграції рухів Ф. Александера. Концепція тілесного усвідомлення М. Фельденкрайза. Метод чуттєвого усвідомлення Ш. Селвер. Кінезіологія (Дж. Гудхарта). Танцювально-рухова терапія та психогімнастика. Поняття про танцювально-рухову терапію. Особливості використання танцювально-рухової терапії з дітьми. Вправи танцювально-рухової терапії. Поняття про психогімнастику та виразні рухи. Етапи психогімнастичного заняття. Корекція емоційної сфери за допомогою психогімнастики. Психогімнастичні вправи для дітей дошкільного віку.

Тема 14. Розвиток когнітивної сфери.

Завдання корекції пізнавальної діяльності з дітьми дошкільного віку. Особливості організації і проведення корекції пізнавальної діяльності з дітьми дошкільного віку. Розвиток дрібної моторики рук і зорово рухової координації. Особливості та прийоми розвитку уваги. Прийоми розвитку саморегуляції пізнавальної діяльності. Особливості та прийоми розвитку сприймання. Особливості мислення на прийоми розвитку розумової діяльності. Особливості та прийоми розвитку пам'яті. Розвиток творчих здібностей у дітей дошкільного віку. Формування та розвиток навчальної мотивації дошкільника. Прийоми розвитку основних психічних процесів.

Тема 15. Розвиток емоційної сфери дітей та корекція проблем дезадаптації.

Особливості емоційного розвитку дошкільника. Методи та прийоми розвитку емоційної сфери дітей. Варіанти занять з розвитку базових емоцій та почуттів. Корекційна робота з дітьми групи «проблемно активного» реагування. Особливості корекційної роботи з гіперактивними дітьми. Аналіз причин агресивності та особливості каузальної корекції агресивності. Типові характеристики дітей «проблемно активної» групи (агресивні, гіперактивні діти). Особливості корекційної роботи з гіперактивними дітьми. Особливості корекційної роботи з агресивними дітьми. Корекційна робота з дітьми групи «проблемно пасивного» реагування. Особливості корекційної роботи з сором'язливими та замкненими дітьми. Дитячі фобії. Етапи індивідуальної корекції. Типові характеристики дітей «проблемно пасивної» групи (тривожні, замкнені, сором'язливі та невпевнені діти, діти з наявністю страхів). Психокорекційна робота з тривожними дітьми. Психокорекція фобій в дошкільному та молодшому шкільному віці. Корекційна робота з дітьми, що мають труднощі у спілкуванні.

Тема 16. Психологічна корекція особистісних порушень та поведінки в підлітковому та дорослому віці.

Завдання психокорекції емоційно-особистісної сфери підлітків і дорослих. Вікові та індивідуально-психологічні чинники труднощів поведінки. Специфіка підліткових поведінкових реакцій і кризових проявів. Типові проблеми емоційно-особистісного розвитку в підлітковому віці: імпульсивність, конфліктність, агресивні прояви, тривожність, емоційна нестійкість, труднощі самоконтролю та самоприйняття. Особливості психокорекційної роботи з дорослими клієнтами при поведінкових і особистісних труднощах. Індивідуальна та групова форми роботи. Методи розвитку емоційної регуляції, самоконтролю, рефлексії, мотивації до змін. Вправи, спрямовані на корекцію мотиваційної та емоційної сфери. Психологічна корекція адиктивної поведінки: цілі, завдання, етапи, принципи профілактики рецидивів. Особливості взаємодії психолога з клієнтами групи ризику. Оцінювання результативності психокорекційної роботи.

Тема 17. Розвиток та корекція Я-концепції.

Я-концепція як об'єкт психокорекційного впливу. Структура Я-концепції: когнітивний, емоційно-ціннісний і поведінковий компоненти. Вікові особливості становлення Я-концепції у дітей, підлітків і старшокласників. Чинники формування самосприйняття, самооцінки, рівня домагань і образу Я. Ознаки деформованої Я-концепції та труднощів самоприйняття. Заняття психолога з дошкільниками, спрямовані на розвиток позитивного самосприйняття, впевненості, емоційної безпеки. Особливості роботи з молодшими школярами щодо формування адекватної самооцінки. Я-концепція підлітків та особливості психокорекційної роботи з її розвитком. Методи і вправи для формування позитивного образу Я, розвитку самоповаги, рефлексії, усвідомлення власних ресурсів і можливостей. Профілактика

негативного самоствалення та внутрішньоособистісних конфліктів, пов'язаних із самосприйняттям.

Тема 18. Корекція дитячо-батьківських та сімейних стосунків.

Дитячо-батьківські стосунки як об'єкт психокорекційної роботи. Психологічні чинники порушень сімейної взаємодії. Типові труднощі дитячо-батьківських взаємин: емоційне відчуження, гіперопіка, авторитарність, непослідовність виховних впливів, конфліктність, порушення сімейних ролей і меж. Основні напрями психокорекції дитячо-батьківських та сімейних стосунків. Методи діагностики сімейної взаємодії. Методики та вправи, спрямовані на оптимізацію емоційного контакту між дитиною і батьками, розвиток навичок конструктивного спілкування, взаєморозуміння та співпраці в сім'ї. Форми роботи психолога з батьками: індивідуальне консультування, спільні заняття, тренінгові та просвітницькі форми роботи. Психокорекційна робота з сім'єю в умовах вікових і поведінкових труднощів дитини.

Тема 19. Розвиток статевої ідентичності та уявлень про міжособистісні взаємини в підлітковому та юнацькому віці.

Поняття статевої ідентичності в підлітковому та юнацькому віці. Психологічні та соціальні чинники її формування. Роль сім'ї, найближчого оточення та соціокультурного середовища у становленні уявлень про соціальні ролі, взаємини й відповідальність. Типові труднощі розвитку статевої ідентичності в підлітковому та юнацькому віці. Завдання психолога у формуванні адекватних уявлень про себе, інших і міжособистісні стосунки. Вправи на розвиток статевої ідентичності, усвідомлення соціальних ролей, формування навичок поважної взаємодії, відповідального ставлення до себе та інших.

Тема 20. Формування доброзичливого ставлення у дошкільників та молодших школярів.

Особливості дітей з проблемними формами ставлення до однолітків. Психолого-педагогічні принципи виховання міжособистісних взаємин дітей дошкільного віку. Логіка побудови корекційно-розвивальної програми, спрямованої на формування доброзичливих взаємин у дошкільників. Ігри, спрямовані на невербальну взаємодію між дітьми. Їх роль у формуванні конструктивних взаємин між дітьми. Формування здатності дітей звертати увагу на інших однолітків. Ігри та вправи. Ігри та вправи, які формують здатність дітей підпорядковувати власну поведінку з поведінкою інших дітей. Ігри, спрямовані на переживання спільних емоцій. Ігри, які спонукають дітей проявляти взаємодопомогу, виявляти доброзичливе ставлення один до одного. Особливості корекції сфери міжособистісних відносин молодших школярів. Групова гра як найбільш адекватна форма корекції міжособистісних відносин дітей молодшого шкільного віку.

Тема 21. Корекція сфери міжособистісних взаємин підлітків та юнаків.

Робота з лідерським потенціалом в групі. Роль психолога у подоланні конфліктних ситуацій. Вправи та ігри, спрямовані на розвиток навичок ефективного спілкування та взаємодії між підлітками та юнаками. Вправи-ігри, спрямовані на згуртованість групи. Великі ігри, спрямовані на розвиток навичок групової та міжособистісної взаємодії. Особливості розвитку навичок міжстатевої взаємодії у підлітків. Вправи на розвиток статевої ідентичності, уявлень про взаємини з протилежною статтю.

Тема 22. Психолого-педагогічний супровід дітей в період адаптації до умов ЗДО.

Поняття адаптації дитини до умов закладу дошкільної освіти. Психологічні механізми та етапи адаптаційного процесу. Емоційний портрет новоприбулої дитини. Особливості психологічної адаптації дітей раннього та дошкільного віку. Чинники успішної та ускладненої адаптації. Типові прояви дезадаптації в поведінці, емоційній сфері та спілкуванні дитини. Психодіагностична робота з новоприбулими дітьми. Профілактична та корекційна робота з дітьми в період адаптації. Ігрові, комунікативні та арт-терапевтичні засоби підтримки адаптації. Вплив педагогічного персоналу закладу дошкільної освіти та батьків на перебіг адаптації дитини. Особливості роботи психолога з батьками та педагогічним колективом. Планування ігрових занять із дітьми в адаптаційний період. Основні принципи організації занять з новоприбулими дітьми. Оцінювання динаміки адаптації та результативності психолого-педагогічного супроводу.

Тема 23. Особливості корекційної та розвивальної роботи з майбутніми першокласниками.

Психологічна готовність дитини до навчання в школі як предмет психокорекційної та розвивальної роботи. Компоненти готовності до школи: мотиваційний, інтелектуальний, емоційно-вольовий, соціально-комунікативний. Комплексний підхід до підготовки майбутніх першокласників. Порівняння різних систем роботи з формування психологічної готовності дітей до початку навчання в школі. Діагностика труднощів готовності до шкільного навчання. Структура корекційно-розвивальних програм для майбутніх першокласників. Основні напрями роботи: розвиток довільності, уваги, пам'яті, мислення, мовлення, дрібної моторики, комунікативних навичок, навчальної мотивації та емоційної стійкості. Ігри та вправи, які використовуються в роботі з формування психологічної готовності дітей до початку навчання в школі. Взаємодія психолога з батьками та педагогами в системі підготовки дитини до шкільного навчання.

Тема 24. Психологічна корекція особистісних порушень та поведінки в підлітковому та юнацькому віці.

Завдання корекції та розвитку емоційно-особистісної сфери підлітків. Вправи, спрямовані на розвиток та корекцію мотиваційної та емоційної сфери. Психологічна корекція адиктивної поведінки. Специфіка труднощів підліткового періоду життя особистості. Криза підліткового віку. Реакції підліткового віку. Індивідуальна та групова корекція порушень психологічного здоров'я та поведінки підлітків. Особливості вибору методів корекції та психологічної допомоги в роботі з підлітками. Специфіка труднощів юнацького періоду життя особистості. Криза молодості (Е. Еріксон). Організація психологічної підтримки юнацтва. Особливості вибору методів корекції та психологічної допомоги в роботі з особами юнацького віку.

Методи навчання: Освітній процес відбувається за змішаним навчанням та (або) з використанням технологій дистанційного навчання на базі освітніх дистанційних платформ та сервісів, для яких можна використовувати Moodle, Zoom, будь-які додатки від Google.

У межах дисципліни застосовуються лекції з використанням мультимедійних технологій, пояснювально-ілюстративний метод, метод проблемного викладу, психоедукація, евристична бесіда, сократівський діалог, метод запитань і відповідей, аналіз теоретичних підходів і психокорекційних концепцій, порівняння психологічних напрямів і технік, метод контрастів, узагальнення та систематизація навчального матеріалу.

Практична підготовка забезпечується через кейс-метод, аналіз і розбір психокорекційних ситуацій, моделювання професійних випадків із практики психолога, аналіз запитів клієнта, визначення мішеней психокорекційної роботи, добір адекватних методів і технік відповідно до віку, проблематики та умов звернення. Використовуються групова дискусія, робота в парах і малих групах, метод «акваріум», метод «прес», мозковий штурм, створення ментальних карт, гронування, скрайбінг, інтелектуальні розминки, навчальне портфоліо.

Особлива увага приділяється практико-орієнтованим методам: моделюванню психокорекційної взаємодії психолога з дитиною, підлітком, дорослим клієнтом, батьками; аналізу структури психокорекційного заняття; конструюванню індивідуальних і групових психокорекційних програм; відпрацюванню елементів консультативної бесіди; підбору вправ і технік для розвитку когнітивної, емоційної, поведінкової та міжособистісної сфер; розробленню психоедукаційних, корекційно-розвивальних і профілактичних матеріалів.

У процесі вивчення дисципліни також використовуються елементи рольового моделювання, навчальні демонстрації психокорекційних технік, аналіз відеофрагментів, розбір фрагментів психокорекційних занять, самоаналіз і рефлексія професійної позиції майбутнього психолога, виконання індивідуальних і групових практичних завдань, спрямованих на формування вмінь планувати, організовувати й оцінювати психокорекційну роботу.

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять):

Специфікою викладання дисципліни є поєднання теоретичного, методологічного та практико-орієнтованого компонентів. Навчальний курс спрямований на засвоєння здобувачами вищої освіти основних підходів, принципів, форм і методів психокорекційної роботи, а також на формування вмінь добирати й застосовувати психокорекційні засоби відповідно до вікових, індивідуально-психологічних та ситуаційних особливостей клієнта.

Лекційні заняття забезпечують системне опрацювання теоретичних засад психокорекції як виду психологічної допомоги, розкривають її мету, завдання, принципи, етапи, форми організації та критерії ефективності. У межах лекційного курсу аналізуються основні напрями психокорекції, зокрема психодинамічний, гуманістичний, когнітивно-поведінковий, ігровий, арт-терапевтичний, казкотерапевтичний, пісочний, лялькотерапевтичний та тілесно-орієнтований підходи. Особлива увага приділяється віковим аспектам психокорекційної роботи, специфіці корекції когнітивної, емоційної, поведінкової та міжособистісної сфер, а також особливостям психокорекційної допомоги дітям, підліткам, юнакам і дорослим.

Практичні заняття мають теоретико-прикладний характер і передбачають аналіз психокорекційних ситуацій, розбір типових запитів, визначення мішеней психокорекційного впливу, добір методів і технік відповідно до змісту проблеми, віку клієнта та умов надання психологічної допомоги. У межах практичних занять здобувачі вищої освіти відпрацьовують уміння аналізувати індивідуальні та групові випадки, моделювати структуру психокорекційного заняття, добирати вправи та техніки для розв'язання конкретних психологічних труднощів, складати фрагменти психокорекційних програм, формулювати рекомендації та здійснювати рефлексивний аналіз професійних дій психолога.

Самостійна робота та індивідуально-дослідна робота спрямовані на закріплення теоретичних знань і формування практичної готовності до здійснення психокорекційної діяльності. Вони включають опрацювання фахової літератури, аналіз наукових підходів і методичних матеріалів, підготовку повідомлень і презентацій, виконання практико-орієнтованих завдань, розроблення психокорекційних вправ, добір технік відповідно до

вікових і проблемних категорій клієнтів, аналіз та моделювання психокорекційних програм, а також підготовку матеріалів психоедукаційного й корекційно-розвивального змісту.

Успішне опанування курсу передбачає систематичне відвідування занять, активну участь в обговореннях, добросовісне виконання аудиторних і позааудиторних завдань, дотримання принципів академічної доброчесності, професійної етики психолога, норм конфіденційності та поваги до учасників освітнього процесу. Важливою складовою навчання є готовність здобувачів до рефлексії, професійного самостереження, аналізу власної позиції в психокорекційній взаємодії та відповідального використання психокорекційних методів у межах професійної компетентності.

Завдання для самостійної роботи є обов'язковими до виконання. Вони можуть виконуватися як індивідуально, так і в малих групах залежно від змісту навчального завдання.

Усі учасники освітнього процесу мають дотримуватися принципів академічної доброчесності. Плагіат у письмових роботах не допускається. Будь-яке використання запозичених матеріалів, нормативних документів, наукових джерел або методичних розробок має супроводжуватися коректним посиланням на першоджерело.

Використання ШІ під час виконання освітніх завдань здобувачами регулюються тезами щодо політики БДПУ у використанні ШІ в освітньому процесі (визначено засіданням методичної ради університету 17.10.2024, протокол № 2).

У процесі вивчення освітньої компоненти «Загальна психологія» дозволяється використання інструментів штучного інтелекту (ШІ) (зокрема ChatGPT, Copilot, Perplexity, Gemini та ін.) з навчальною метою – для пошуку наукової інформації, формулювання запитань, підготовки презентацій, створення інтерактивних матеріалів (Kahoot, Quizizz, LearningApps тощо), а також для рефлексії та самоосвіти.

Разом із тим, використання ШІ має відповідати принципам академічної доброчесності: результати, створені за допомогою ШІ, повинні бути критично осмислені, перевірені та адаптовані студентом; забороняється видавати відповіді або тексти, згенеровані ШІ, за власні без належного опрацювання; у письмових роботах рекомендується вказувати факт використання ШІ (за потреби – у примітці або списку джерел).

Викладач може використовувати інструменти ШІ для розроблення навчальних і діагностичних матеріалів, створення інтерактивних завдань, тестів, візуалізацій, а також для індивідуалізації навчального процесу та підтримки студентів у дистанційному форматі.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність:

презентації; схеми, таблиці, алгоритми та візуальні моделі психокорекційного процесу; добірки психокорекційних вправ, технік і кейсів; відеофрагменти; електронні роздаткові матеріали для практичних занять.

Система оцінювання та вимоги:

Поточний та семестровий контроль за умов змішаного навчання та (або) з використанням технологій дистанційного навчання може проводитися на базі освітніх дистанційних платформ та сервісів, для яких можна використовувати Moodle, Zoom, додатки від Google.

Форми оцінювання: усне та письмове опитування, експрес-контроль, виступи здобувачів вищої освіти під час обговорення питань, тестування, розв'язування ситуативних задач.

Критерії оцінювання: повнота, усвідомленість, логічність знань; вільне володіння матеріалом; глибина та всебічність розкриття змісту теоретичних питань та практичних

завдань; рівень виявлення аналітичних вмій, вмій обґрунтувати основні положення викладеного матеріалу; самостійність та аргументованість відповідей; обґрунтованість висновків; вміння бачити прикладний аспект (практичне застосування) знань, що висвітлюються, та вміння застосовувати теоретичні знання під час вирішення практичних ситуацій.

Загальна кількість балів за опанований курс.

До балів, які здобувачі освіти отримують під час поточного контролю (максимальна кількість балів - 50) додаються бали за результатами екзамену (максимальна кількість балів - 50). Всього здобувачі можуть отримати 100 балів.

Бали за поточний контроль для денної форми навчання.

Загальну суму балів за поточний контроль, самостійно опановані теми семінарських занять, самостійну роботу та індивідуально-дослідну роботу поділяють на кількість кредитів дисципліни (6): робота на семінарі (15 тем × 5 балів = 75 балів); самостійно опановані теми семінарських занять (9 тем × 5 балів = 45 балів); самостійна робота (24 теми × 5 балів = 120 балів); індивідуально-дослідна робота (12 завдань × 5 балів = 60 балів). Загальна сума становить 300 балів. Після поділу на 6 здобувач може отримати максимально 50 балів.

Бали за поточний контроль для заочної форми навчання.

Загальну суму балів за поточний контроль, самостійно опановані теми практичних занять, самостійну роботу та індивідуально-дослідну роботу поділяють на кількість кредитів дисципліни (6): робота на практичному занятті (10 тем × 5 балів = 50 балів); самостійно опановані теми практичних занять (14 тем × 5 балів = 70 балів); самостійна робота (24 теми × 5 балів = 120 балів); індивідуально-дослідна робота (12 завдань × 5 балів = 60 балів). Загальна сума становить 300 балів. Після поділу на 6 здобувач може отримати максимально 50 балів.

Бали за поточний контроль для заочної форми навчання (скорочений термін).

Загальну суму балів за поточний контроль, самостійно опановані теми практичних занять, самостійну роботу та індивідуально-дослідну роботу поділяють на кількість кредитів дисципліни (6): робота на практичному занятті (4 теми × 5 балів = 20 балів); самостійно опановані теми практичних занять (20 тем × 5 балів = 100 балів); самостійна робота (24 теми × 5 балів = 120 балів); індивідуально-дослідна робота (12 завдань × 5 балів = 60 балів). Загальна сума становить 300 балів. Після поділу на 6 здобувач може отримати максимально 50 балів.

Бали за екзамен для денної та заочної форми навчання.

Екзамен проходить в усній формі за білетами (30 варіантів). Кожен білет складається з теоретичного питання (максимальна кількість балів - 20) та практичної ситуації (максимальна кількість балів - 20). До результату відповідей за білетом додаються бали за оформлення та презентацію індивідуально-дослідного завдання (максимальна кількість балів - 10)

Критеріями оцінювання під час заліку є:

№	Критерій оцінювання	Зміст критерію	Макс. бал
1	Теоретична підготовка	Оцінюється повнота, правильність і усвідомленість знань з основних тем курсу: сутності психокорекції як виду психологічної допомоги, її мети, завдань, принципів, форм, етапів та критеріїв ефективності; особливостей індивідуальної і групової психокорекції; теоретичних засад основних напрямів психокорекції; специфіки використання ігротерапії, арт-терапії, казкотерапії, пісочної терапії, лялькотерапії, тілесно-	10

		орієнтованої психокорекції; особливостей психокорекційної роботи з дітьми, підлітками, юнаками та дорослими. Враховується логічність, послідовність, термінологічна точність і наукова коректність відповіді.	
2	Аналіз психокорекційної ситуації	Оцінюється вміння аналізувати психокорекційну ситуацію, визначати психологічну проблему, запит, можливі причини труднощів, мішені психокорекційного впливу, вікові та індивідуально-психологічні особливості клієнта, а також чинники, що впливають на вибір форм і методів психокорекційної роботи. Враховується здатність встановлювати зв'язок між змістом проблеми, умовами ситуації та завданнями психокорекційної допомоги.	10
3	Добір і обґрунтування методів психокорекції	Оцінюється вміння доцільно добирати форми, методи, засоби і техніки психокорекційної роботи відповідно до змісту запиту, віку клієнта, особливостей його емоційної, когнітивної, поведінкової або міжособистісної сфери. Враховується здатність обґрунтувати вибір індивідуальної чи групової форми психокорекції, конкретного підходу, психокорекційних вправ і прийомів.	10
4	Практико-методична грамотність	Оцінюється вміння пропонувати послідовний алгоритм психокорекційної роботи, визначати її етапи, формулювати мету і завдання психокорекційного впливу, добирати зміст заняття або фрагмента програми, прогнозувати очікуваний результат. Враховується методична доцільність, структурованість, точність і професійна логіка запропонованих рішень, а також здатність моделювати фрагменти індивідуальної чи групової психокорекційної програми.	10
5	Професійна аргументація, етика і рефлексія	Оцінюється здатність аргументувати власні психокорекційні рішення, дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога, враховувати межі професійної компетентності, безпечність психокорекційного впливу, доцільність взаємодії з батьками, педагогами чи іншими значущими особами. Враховується вміння формулювати обґрунтовані висновки, рефлексувати власну професійну позицію та бачити прикладний потенціал психокорекційної роботи.	10

За підсумками навчання здобувач вищої освіти може отримати 100 балів.

Відповідність підсумкових рейтингових оцінок у балах оцінкам за шкалою ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка шкалою ЄКТС для всіх видів підсумкового контролю
90-100	А
78-89	В
65-77	С

58-64	D
50-57	E
35-49	FX (з можливістю повторного складання)
1-34	F (з обов'язковим повторним вивченням ОК)

Список рекомендованих джерел

Основні:

1. Андрушко Я.С. Психокорекція : навч.-метод. посіб. Львів : ЛьвДУВС, 2017. 211 с.
2. Кузікова С.Б. Основи психокорекції: навчальний посібник. Київ : Академвидав, 2012. 320 с.
3. Кузікова С.Б. Теорія і практика вікової психокорекції: навч. посіб. Суми : Університетська книга, 2006. 384 с.
4. Прокоф'єва О. О., Ковальова О. В., Варіна Г. Б. Психокорекція та основи психотерапії : підручник. 3-є вид., допов. і перероб. Запоріжжя : Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, 2023. 474 с.

Додаткові

1. Бондаревська Л. Л. Ігрові технології в роботі психолога. Київ : Марич, 2009. 80 с.
2. Буянов М.І. Основи психотерапії дітей та підлітків. Київ : Вища школа, 1990. 191 с.
3. Вознесенська О. Арт-терапія в роботі практичного психолога: Використання арт-технологій в освіті. Київ : Шк. світ, 2003.
4. Готовність та адаптація дитини до школи / Упоряд. О. Главник. Київ : Главник, 2008. 192 с.
5. Євтушенко І.В. Використання казок в роботі психолога. Київ : Марич, 2011. 96 с.
6. Жеребньова Л.В. Соціально-психологічний театр. Київ : Шкільний світ, 2011. 120 с.
7. Калька Н., Ковальчук З. Практикум з арт-терапії : навч.-метод. посіб. Ч. 1. Львів : ЛьвДУВС, 2020. 232 с.
8. Коробко С.Л., Коробко О.І. Робота психолога з молодшими школярами: Методичний посібник. Київ : Літера ЛТД, 2006. 416 с.
9. Литвиненко С.А. Ігротерапія. Київ : Шкільний світ, 2010. 128 с.
10. Мілютіна К. Л. Технологія раціонально-інтуїтивної психотерапії. Київ : Главник, 2008. 144 с.
11. Романовська Д. Д., Гречко Р. І., Боднар Л. І. та ін. Психологічна допомога в закладах освіти: ефективні методики та практики (з досвіду роботи) : практично-методичний посібник / за наук. ред. Д. Д. Романовської. Чернівці : Технодрук, 2024. 224 с.
12. Тавровецька Н. І., відп. ред. Інноваційні технології розвитку психологічних ресурсів особистості : колективна монографія. Херсон : Вид-во ФОП Вишемирський В. С., 2019. 354 с.

Інформаційні ресурси:

1. Електронний курс «Основи психокорекції з практикумом» в Moodle за посиланням: <https://edu.bdpu.org/course/view.php?id=989>